

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 30.12.1967, sp. zn. 5 Cz 155/67, ECLI:CZ:NS:1967:5.CZ.155.1967.1

Číslo: 39/1968

Právní věta:

Zákon o rodině odlišuje zřetelně i rozsahem vyživovací povinností mezi rozvedenými manžely od vyživovací povinnosti povinnosti mezi manžely (§ 92 odst. 1 a § 91 odst. 2 zák. o rod.). Výši příspěvku na výživu rozvedeného manžela určují vedle schopností a možností povinného rozvedeného manžela pouze nezbytné potřeby rozvedeného manžela, který není schopen sám se živit.

I tehdy, byly-li poměry účastníků zatímne upraveny předběžným opatřením, rozhoduje soud o návrhu navrhovatelky na určení příspěvku odpůrce na její výživu ode dne zahájení řízení o něm (§ 98 odst. 1 zák. o rod., nikoli až ode dne zániku předběžného opatření; zjišťuje však, zda a kolik odpůrce plnil navrhovatelce na základě předběžného opatření, aby mohlo být event. plnění odpůrce na základě předběžného opatření započteno.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 30.12.1967

Spisová značka: 5 Cz 155/67

Číslo rozhodnutí: 39

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Příspěvek na výživu rozvedeného manžela, Výživné, Výživné mezi manžely

Předpisy: 94/1963 Sb. § 91

§ 92

§ 98

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Manželství účastníků bylo rozvedeno rozsudkem okresního soudu v Kutné Hoře ze dne 30. 3. 1965; návrhem ze dne 31. 5. 1965 požádala navrhovatelka o určení příspěvku odpůrce na její výživu ve výši 400 Kčs měsíčně. K odůvodnění návrhu uvedla zejména, že jí nepříznivý zdravotní stav brání v jakékoli výdělečné činnosti. Dodala, že před rozvodem manželství plnil již odpůrce vyživovací povinnost k ní rovněž částkou 400 Kčs měsíčně. V průběhu řízení se domáhala předběžného opatření s poukazem na to, že nemá žádných prostředků k obživě.

Usnesením ze dne 17. 3. 1966 zamítl okresní soud Praha-východ návrh na vydání předběžného

opatření. Zdůraznil mj., že vydání předběžného opatření neodůvodňuje zatímní zjištění, podle něhož navrhovatelka - ač schopna ke konání lehčích prací - nevstoupila do vhodného zaměstnání.

Usnesením ze dne 4. 5. 1966 změnil krajský soud v Praze usnesení soudu prvního stupně tak, že vyhověl návrhu na vydání předběžného opatření a uložil odpůrci, aby platil navrhovatelce příspěvek na výživu ve výši 200 Kčs měsíčně počínaje dnem 1. 6. 1965; současně vyslovil, že „usnesení pozbude účinnosti právní mocí rozhodnutí ve věci samé“.

Rozsudkem ze dne 30. 6. 1966 zavázal okresní soud Praha-východ odpůrce k povinnosti platit navrhovatelce příspěvek na výživu ve výši 300 Kčs měsíčně od 1. 6. 1965; k úhradě vzniklého nedoplatku povolil odpůrci měsíční splátky po 100 Kčs. Své rozhodnutí opřel okresní soud Praha-východ hlavně o závěr, že je navrhovatelka s to podle výsledků řízení jen zčásti hradit své potřeby (když její výdělečné možnosti vyjadřuje možnost docílení měsíčního příjmu 300-400 Kčs).

Rozsudkem ze dne 23. 8. 1966 změnil krajský soud v Praze rozsudek soudu prvního stupně tak, že stanovil „účinnost určeného výživného na 1. 9. 1966“ s tím, že dnem 31. 8. 1966 „končí účinnost předběžného opatření, vydaného krajským soudem v Praze dne 4. 5. 1966“; jinak byl rozsudek soudu prvního stupně v podstatě potvrzen.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyššího soudu, že byl těmito rozhodnutími porušen zákon a zrušil je.

Z odůvodnění:

Základním nedostatkem uvedených rozhodnutí soudů obou stupňů je, že byla vydána po neúplném objasňování skutečného stavu věci. Soudy obou stupňů shromážděné skutkové podklady nedovolovaly především spolehlivé posouzení, zda je či není splněna jedna z podmínek nároku navrhovatelky na příspěvek na výživu proti odpůrci, totiž zda je či není (popř. do jaké míry) navrhovatelka schopna sama se živit.

Podle znaleckého posudku může navrhovatelka vykonávat toliko lehčí práce bez zatěžování páteře; podle zprávy odboru sociálního zabezpečení ONV v K. H. byl přiznán charakter osoby se změněnou pracovní schopností způsobilé ke konání lehčích prací s možností odpočinku bez zvedání těžkých břemen (např. práce svačínářky, třídičky, výdejce náradí atp.). V souvislosti s těmito poznatky bylo jisté na místě, aby se soudy zabývaly blíže i tím, zda má navrhovatelka konkrétní možnost vstupu do zaměstnání, v němž by vykonávala práce přiměřené především jejímu zdravotnímu stavu, popř. i tím, kolik by činil - např. s ohledem na věk navrhovatelky, potřebu získání pracovních zkušeností atp. - pravděpodobný výdělek navrhovatelky v tomto zaměstnání. Úsudek soudu, že by navrhovatelka vydělávala asi 300-400 Kčs měsíčně, postrádá jakékoli opory v zatímních výsledcích řízení.

Z toho plyne mj., že bylo úkolem soudů, aby provedením dalších důkazů (třeba zprávou příslušného orgánu národního výboru) zkoumaly, zda jsou v blízkosti bydliště navrhovatelky pro ni vhodné pracovní příležitosti, zda se zajímala navrhovatelky o vhodná volná pracovní místa či jí byla nabízena, jaké jsou výdělků pracovníků v zaměstnáních, jež jsou navrhovatelce dosažitelná a jejímu zdravotnímu stavu přiměřená atp.

Jestliže by byly výsledky doplněného řízení potvrdily dosud neprověřený úsudek soudů o možném měsíčním výdělku navrhovatelky až 400 Kčs, musely by soudy pečlivě uvážit, v jakém rozsahu má odpůrce přispívat na výživu navrhovatelky. Tato úvaha soudů by musela vycházet i z toho, že zákon odlišuje zřetelně i rozsahem vyživovací povinnosti mezi manžely (srov. § 92 odst. 1 a § 91 odst. 2 zák. o rod.) a že výši příspěvku na výživu rozvedeného manžela určují - vedle schopností a možností povinného rozvedeného manžela - pouze nezbytné potřeby rozvedeného manžela, který není schopen

sám se živit.

Soud druhého stupně pochybil navíc, když rozsudkem ze dne 23. 8. 1966 rozhodl o povinnosti odpůrce platit příspěvek na výživu navrhovatelky až od 1. 9. 1966 s tím, že dnem 31. 8. 1966 „končí účinnost předběžného opatření vydaného krajským soudem v Praze dne 4. 5. 1966“.

Předběžné opatření (usnesení krajského soudu v Praze ze dne 4.5. 1966), jímž – nikoli zcela ve shodě s účelem institutu předběžného opatření – bylo uloženo odpůrci, aby přispíval na výživu navrhovatelky částkou 200 Kčs měsíčně již od 1. 6. 1965, nebránilo ani nedovolovalo soudu druhého stupně, aby v rozsudku ve věci samé nerozhodoval o celém uplatněném nároku navrhovatelky, tj. o nároku navrhovatelky na příspěvek odpůrce na její výživu ode dne zahájení řízení o něm (§ 98 odst. 1 zák. o rod.), nýbrž jen o nároku navrhovatelky na příspěvek odpůrce na její výživu od 1. 9. 1966. Zatímní úprava poměrů účastníků předběžným opatřením byla důvodem pouze k tomu, aby bylo zjištěno, zda a kolik odpůrce plnil navrhovatelce na základě předběžného opatření (a to neučinil ani soud prvního stupně), aby bylo event. plnění odpůrce na základě předběžného opatření započteno.

Výrok soudu druhého stupně o tom, že dnem 31. 8. 1966 „končí účinnost předběžného opatření, vydaného krajským soudem v Praze dne 4. 5. 1966“, je navíc v rozporu s výrokem usnesení téhož soudu ze dne 4. 5. 1966, v němž bylo vysloveno, že „usnesení pozbude účinnosti právní mocí rozhodnutí ve věci samé“; rozsudek soudu druhého stupně ze dne 23. 8. 1966 nabyt totiž právní moci dne 10. 9. 1966 (§ 211, 159 odst. 1 o. s. ř.).

Z uvedených důvodů vyplývá, že byl porušen zákon v ustanoveních § 92 odst. 1 a § 98 odst. 1 zák. o rod. ve spojení s ustanoveními § 6, 120 odst. 1, § 152 odst. 2, § 153 odst. 1, § 154 odst. 1 o. s. ř.